

Sygn. akt II UK 373/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku P.Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w [...]

o prawo do emerytury pomostowej i emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 października 2016 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa .../13,

uchyla zaskarżony wyrok w pkt 1 w części dotyczącej przyznania prawa do emerytury pomostowej od 1 marca 2013 r. oraz w pkt 3 i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 10 września 2013 r. oddalił odwołania wnioskodawcy P.Z. wniesione od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...], pierwszej z dnia 27 marca 2013 r., odmawiającej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym oraz drugiej z dnia 23 kwietnia 2013 r., odmawiającej prawa do emerytury pomostowej, w obu przypadkach wobec nieudowodnienia przez wnioskodawcę piętnastu lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca w okresie od 30 kwietnia 1972 r. do 26 listopada 1979 r. był zatrudniony w Zakładach Rybnych na stanowiskach: parowacza, operatora maszyn i urządzeń przetwórstwa rybnego. Podczas wykonywania tej pracy obsługiwał urządzenia do parowania ryb i sterylizacji konserw, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy bezpośredniej produkcji w zakładach przetwórstwa ryb. Pracując na stanowisku parowacza, wnioskodawca miał również kontakt z sodą kaustyczną. Na stanowiskach operatora rafinacji olejów rybnych, ustawiacza maszyn i urządzeń przetwórstwa rybnego, ślusarza i mechanika remontowego wnioskodawca pracował w dziale tranowni, gdzie obsługiwał maszyny do wytwarzania tranu z półproduktów, a praca ta nie była pracą bezpośrednio związaną z przetwórstwem ryb.

W okresie od 14 stycznia 1980 r. do 30 września 1988 r. wnioskodawca był zatrudniony w Społem PSS w [...] na stanowisku konserwatora maszyn. W ramach tego zatrudnienia dokonywał napraw i konserwacji maszyn do produkcji wody gazowanej „[...]” - rozlewaczek, podawaczek butelek do napełniania wodą, itp., dodatkowo wykonywał także prace palacza CO, pomagał przy produkcji wody gazowanej, zajmował się odśnieżaniem terenu w zimie. Podczas wykonywania tej pracy wnioskodawca miał kontakt z sodą kaustyczną i pracował w dużym natężeniu wilgoci w powietrzu.

W okresie od 17 października 1988 r. do 31 maja 2009 r. wnioskodawca był zatrudniony w B.C.T. [...] Terminalu Kontenerowym Sp. z o.o. w [...], w tym od 17 października 1988 r. do 31 lipca 1989 r. – na stanowisku ekspedytora na nadbrzeżach przy statkach, a od 1 sierpnia 1989 r. do 31 lipca 1992 r. – na stanowisku samodzielnego ekspedytora w terenie na terminalu kolejowym.

W ramach tego zatrudnienia wykonywał czynności przy załadunku i wyładunku, polegające na kontroli stanu, zabezpieczenia, ilości kontenerów i wagonów, w tym celu spisując ich numery, kontrolując założone na nie plomby.

W okresie od 1 sierpnia 1992 r. do 31 grudnia 2008 r. i od 1 stycznia do 31 maja 2009 r. wnioskodawca pracował na stanowisku gospodarza statków, zajmując się kierowaniem pracami w zakresie obsługi statków, barek, pontonów, dopilnowaniem właściwej kolejności i prawidłowego załadunku kontenerów, naczep samochodowych lub drobnicy na statku, egzekwowaniem od pracowników zakładu i od zespołów roboczych wysokiej jakości i wydajności pracy, zabezpieczeniem mienia pracodawcy i towarów przed szkodami w trakcie operacji przeładunkowych, obsługą systemu informatycznego, sporządzaniem dokumentacji statkowej, potwierdzeniem wykonania prac, dostawy materiałów, protokołów szkodowych, prowadzeniem wewnętrznych szkoleń. Powyższe prace wykonywał na pokładach statków i na nabrzeżu.

Sąd Okręgowy podniósł, że przesłanki do przyznania prawa do emerytury pomostowej zostały wskazane w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.), zaś przesłanki od których uzależnione zostało przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym zostały określone w art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach”) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako: rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.).

Sąd wskazał, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozważenia, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornych okresach stanowiła pracę w szczególnych warunkach, gdyż wnioskodawca spełniał pozostałe wskazane w powyższych przepisach kryteria prawa do świadczenia emerytalnego, tj. miał ukończone 60 lat, legitymował się łącznie okresem 36 lat, 8 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych i nie był członkiem OFE, a także rozwiązał stosunek pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony w początkowej fazie zatrudnienia w Zakładach Rybnych w [...] pracując na stanowisku parowacza i operatora maszyn i urządzeń przetwórstwa rybnego, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace przy bezpośredniej produkcji w zakładach przetwórstwa ryb, obsługując urządzenia do parowania ryb i sterylizacji konserw. Pracując natomiast w charakterze operatora rafinacji olejów rybnych w dziale tranowni, podczas której to pracy ubezpieczony obsługiwał maszyny do wytwarzania tranu z półproduktów (nie ryb), wnioskodawca nie pracował przy przetwórstwie ryb.

Przechodząc do oceny charakteru pracy wnioskodawcy w okresie od 14 stycznia 1980 r. do 30 września 1988 r. w Społem PSS w [...] na stanowisku konserwatora maszyn Sąd Okręgowy stwierdził, że nie stanowiła ona pracy w szczególnych warunkach. Zdaniem Sądu, stanowisko konserwatora maszyn nie jest wymienione w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., czy ustawy pomostowej, a ubezpieczony nie wskazał rodzaju pracy w szczególnych warunkach, jaką miałby wykonywać, a która odpowiadałaby charakterem i zakresem stanowiskom wskazanym w załączniku do rozporządzenia. Nadto, jak wskazał Sąd, ubezpieczony oprócz konserwacji maszyn wykonywał dodatkowo inne prace, między innymi, zastępował palacza CO, czy odśnieżał teren, co oznacza, że nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu. W ocenie Sądu Okręgowego, okres pracy w B.C.T. [...] Terminalu Kontenerowym Sp. z o.o. w [...] także nie może zostać zaliczony do stażu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie udowodnił bowiem, jakiego rodzaju prace w szczególnych warunkach faktycznie wykonywał w tym okresie. Przedłożył jedynie zakres obowiązków na stanowisku gospodarza statku, z którego wynika, że zajmował się kontrolą i koordynacją wyładunków i załadunków towarów. Nadto z zakresu obowiązków wynikają również czynności administracyjno-biurowe, tj. obsługa systemu informatycznego, sporządzanie dokumentacji, prowadzenie wewnętrznych szkoleń. Ponadto Sąd podkreślił, że biorąc pod uwagę treść pkt 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, gdzie wskazano prace na statkach żeglugi morskiej, okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy na nabrzeżach wyłącza możliwość zakwalifikowania jej jako pracy w szczególnych warunkach dla celów nabycia uprawnień do emerytury pomostowej.

W ocenie Sądu Okręgowego, ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by prace wykonywane przez ubezpieczonego odpowiadały charakterem i zakresem stanowiskom wskazanym w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale X (Prace w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym) pod poz. 15 - prace przy bezpośredniej produkcji w zakładach przetwórstwa ryb, ani w dziale VIII (w transporcie i łączności) - prace na jednostkach pływających w portach morskich i w stocznjach morskich, czy w załączniku Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych w pkt 23 - prace na statkach żeglugi morskiej. Sporne okresy nie mogły być zatem zaliczone do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wobec czego należało uznać, że okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jest krótszy niż wymagany ustawą, a tym samym ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymogów do przyznania mu świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym, a także prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Apelacyjny w [...] uznając zasadność zarzutów wnioskodawcy podniesionych w apelacji, wyrokiem z dnia 19 lutego 2015 r. w pkt 1 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w [...], przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury w wieku obniżonym od dnia 1 kwietnia 2013 r. i prawo do emerytury pomostowej od 1 marca 2013 r., w pkt 2 nie stwierdził odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...] za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, zaś w pkt 3 zasądził od organu rentowego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 1.502,59 zł tytułem zwrotu kosztów opinii biegłego.

Sąd odwoławczy nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji, że okres pracy wnioskodawcy od 30 kwietnia 1972 r. do 26 listopada 1979 r. w Zakładach Rybnych w [...] nie może zostać uznany za okres pracy w warunkach szczególnych. Sąd ten podniósł, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w dziale X zatytułowanym „Prace w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” pod pozycją 15 wskazano prace przy bezpośredniej produkcji w zakładach przetwórstwa ryb. Na podstawie zeznań wnioskodawcy oraz przesłuchanego w sprawie świadka M. D. Sąd odwoławczy ustalił, że

wnioskodawca na stanowisku operatora rafinacji olejów rybnych wykonywał czynności związane z produkcją tranu, tj. oczyszczaniem oleju rybnego z tranu przemysłowego. W ocenie Sądu Apelacyjnego, czynności te można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Choć bowiem ubezpieczony nie zajmował się samym przetwarzaniem ryby, to jednak miał bezpośredni kontakt z przetworem rybnym, jakim jest tran.

Celem stwierdzenia, czy praca wnioskodawcy w B.C.T. [...] Terminalu Kontenerowym Sp. z o.o. w [...] w okresie od 17 października 1988 r. do 31 maja 2009 r. była pracą w warunkach szczególnych, Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o opinię biegłego z zakresu przemysłu okrętowego, żeglugi i transportu wodnego. Na podstawie swojej praktyki zawodowej oraz informacji pozyskanych z dokumentacji sprawy biegły ocenił, że wykonywane przez wnioskodawcę prace w Morskim Porcie Handlowym w [...], [...] Terminalu Kontenerowym Sp. z o.o. w [...] związane były z załadowywaniem statków, a wykonywane na statkach lub w związku ze statkami. Były to typowe prace koordynacyjne i dyspozycyjne wykonywane na stanowiskach roboczych na statkach i magazynach - składach lądowych. Znaczna część tych prac miała charakter dozoru technicznego i kontroli jakości. Prace fizyczne, które pomimo tego, że nie są jednoznacznie określone w zakresie obowiązków gospodarza statku, stanowią ważny element jego działalności, decydujący o szybkim i płynnym wykonywaniu rozładunku obsługiwanych przez port kontenerowy jednostek. Biegły opisał szczegółowo stanowiska, na jakich pracował wnioskodawca i stwierdził, że praca, którą wykonywał ubezpieczony w okresie od 1 sierpnia 1992 r. do 31 grudnia 1998 r. w Morskim Porcie Handlowym w [...] i [...] Terminalu Kontenerowym w [...], spełniała kryteria pracy w warunkach szczególnych wskazanej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w wykazie A dziale VIII pkt 6, tj. pracy na jednostkach pływających w portach morskich i stocznich morskich. W przypadkach koniecznych ubezpieczony wykonywał prace fizyczne wymienione w wykazie A dziale VIII pkt 11, tj. prace przeładunkowe w portach i stocznich - łącznie z pracami trymerów, ształarów oraz obsługą urządzeń przeładunkowych, sprzętu zmechanizowanego i składów. Zdaniem biegłego, wnioskodawca w ramach

swoich obowiązków służbowych wykonywał też kontrole międzyoperacyjne i jakości oraz sprawował nadzór techniczny nad robotami wykonywanymi przez pracowników objętych rozporządzeniem, tj. świadczył pracę, o której mowa w wykazie A dziale XIV poz. 24. Biegły wskazał, iż prace na jednostkach pływających w portach morskich i stocznich morskich wykonywane były w sposób ciągły. Także kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości usług oraz dozór były wykonywane w sposób ciągły i należały w pełni do obowiązków wnioskodawcy jako gospodarza statków.

W ocenie Sądu drugiej instancji, postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem Apelacyjnym pozwoliło na jednoznaczne przyjęcie, że praca w B.T.C. [...] Terminalu Kontenerowym Sp. z o.o. w [...] zarówno na stanowisku ekspedytora portowego, jak i gospodarza statku, była pracą w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A dział VIII pod poz. 11 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że uwzględnienie powyższych spornych okresów do stażu pracy w szczególnych warunkach prowadzi do uznania, że wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu odwoławczego, wnioskodawca spełnił przy tym warunki zarówno z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach, gdyż posiada odpowiedni na dzień 31 grudnia 1999 r. staż ubezpieczeniowy, jak i z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż prace w szczególnych warunkach świadczył również po 31 grudnia 2008 r. Nie oznacza to jednak, że oba świadczenia będą wnioskodawcy wypłacane. Zgodnie bowiem z art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Sąd wskazał, że z informacji znajdujących się w aktach rentowych wnioskodawcy wynika, iż korzystniejsza finansowo dla ubezpieczonego będzie emerytura przyznana na podstawie z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach, jednakże to od decyzji ubezpieczonego będzie zależało, które świadczenie będzie mu wypłacane.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 kwietnia 2013 r. i prawo do emerytury pomostowej od 1 marca 2013 r. Wobec ustalenia spełnienia warunków do

świadczeń dopiero w postępowaniu sądowym Sąd Apelacyjny na podstawie art. 118 ustawy o emeryturach i rentach nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W pkt 3 sentencji wyroku Sąd Apelacyjny, jak przyznał omyłkowo, zasądził od organu rentowego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 1.502,59 zł tytułem zwrotu kosztów opinii biegłego.

Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej od dnia 1 marca 2013 r. i zarzucając naruszenie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych przez przyjęcie, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury pomostowej jako pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze po dniu 1 stycznia 1999 r. w rozumieniu art. 3 ust. 1 oraz art. 4 ust. 2 ustawy emeryturach pomostowych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy.

W uzasadnieniu skargi organ rentowy podniósł, że Sąd drugiej instancji ustalił charakter pracy ubezpieczonego wyłącznie w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i nie wskazał przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, które jego zdaniem winny mieć zastosowanie w niniejszej sprawie. Według skarżącego, analiza charakteru pracy ubezpieczonego, jaką wykonywał w okresie po dniu 31 grudnia 2008 r., nie pozwalała na jej zaliczenie do którejkolwiek z pozycji wymienionych w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. Wobec powyższego brak było podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca spełnił warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej od dnia 1 marca 2013 r.

Skarżący wniósł także „o sprostowanie pkt 3 skarżonego wyroku”, którym Sąd Apelacyjny zasądził omyłkowo, jak wynika z treści uzasadnienia orzeczenia, zwrot kosztów opinii biegłego od organu rentowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.; 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach; 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z powyższego unormowania wynika, że jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez nią stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 r., wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach, to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje art. 49 ustawy, według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała

wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Reasumując, prawo do emerytury pomostowej przysługuje takiej osobie, która oprócz spełnienia innych warunków, wykazuje okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej. Długość tego okresu pracy może być różna, w zależności od tego, czy pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych ubezpieczony wykonywał po dniu 31 grudnia 2008 r., czy tylko wcześniej. W pierwszym przypadku wystarczy jakikolwiek okres takiej pracy, a w drugim – konieczne jest wykazanie co najmniej 15 – letniego jej okresu. Nie jest więc tak, jak przyjął Sąd Apelacyjny, że dla nabycia prawa do tego świadczenia wystarczające jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, niezależnie od tego, czy może być ona tak kwalifikowana w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, czy też ma taki charakter wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd drugiej instancji uznał, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie od 30 kwietnia 1972 r. do 26 listopada 1979 r. w Zakładach Rybnych, wykonując prace wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w dziale X pod pozycją 15, a także w B.C.T. [...] Terminalu Kontenerowym sp. z o.o. w [...] w okresie od 17 października 1988 r. do 31 maja 2009 r., wykonując prace wymienione w wykazie A dział VIII pod poz. 11 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Z ustaleń tego Sądu nie wynika, ażeby po 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony był zatrudniony w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wykonując jakieś prace lub zajmując któreś ze stanowisk, wymienionych w załączniku Nr 1 lub w załączniku Nr 2 do tej ustawy. Brak jest zatem w aktualnym stanie sprawy przesłanek do stwierdzenia, że ubezpieczony spełnił warunek z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. aby po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy.

Jak już powiedziano, osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62, z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231).

Z dotychczasowych ustaleń Sądu Apelacyjnego nie wynika, ażeby warunki pracy ubezpieczonego w okresie do 31 grudnia 2008 r. odpowiadały wymienionym w załączniku Nr 1 lub w załączniku Nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, co uniemożliwia również stwierdzenie, że ubezpieczony spełnił warunki uprawniające go do emerytury pomostowej po myśli art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zarzuty skarżącego odnośnie do naruszenia wskazanych w postawie skargi przepisów ustawy o emeryturach pomostowych zasługiwały zatem na uwzględnienie, w związku z czym wyrok Sądu Apelacyjnego w części przyznającej ubezpieczonemu emeryturę pomostową podlegał uchyleniu, a sprawa w tym zakresie – przekazaniu Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Konieczne było także uchylenie postanowienia zawartego w pkt 3 wyroku, albowiem zasądzenie od organu rentowego wydatków poniesionych na koszt opinii biegłego sądowego naruszało wprost art. 98 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 623), zgodnie z którym w toku postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wydatki ponosi Skarb Państwa.

Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 2 k.p.c.).

